

Anexa 10.10. Analiza benchmarking și Panel de experți

Structură

Introducere	1
Analiza benchmarking externă privind implementarea programului	2
Performanța operațiunilor selectate și implementarea financiară	2
Contribuția programului la PEDS, prin raportare la ODD	4
Contribuția programului la dimensiunile PNIESC	7
Contribuția programului la dezvoltarea urbană și orașele smart	9
Analiza benchmarking internă, între obiectivele specifice	12
Consultarea panelului de experți	14
Lecții învățate din implementarea programului	14
Utilizarea indicatorilor comuni	15
Observații finale	16
Performanța programului	16
Contribuție la dimensiunea urbană și orașele inteligente	17
Reflecții privind impactului realocării bugetare de la RSO 2.7 la RSO 5.1	18
Sugestii legate de PEDS	19
Sugestii privind PNIESC	20

Introducere

În cuprinsul acestei anexe sunt prezentate o serie de constatări, concluzii și lecții învățate din implementarea programului, cu accent pe următoarele aspecte:

- Analiza benchmarking externă cu privire la implementarea financiară a programului, contribuția la PEDS și progresul în implementarea PNIESC.
- Contribuția la dezvoltarea urbană, care a fost în centrul uneia dintre recomandările Consiliului European, care pune accent pe creșterea sprijinului acordat orașelor mici.
- Analiza benchmarking internă, între obiective specifice, prin raportare la performanța financiară de la sfârșitul anului 2024.
- Sugestii pentru îmbunătățiri viitoare, bazate pe consultări cu panelul de experți.

Analiza benchmarking externă privind implementarea programului

Performanța operațiunilor selectate și implementarea financiară

Platforma de date deschise a Comisiei Europene (Open Cohesion data platform), consultată la data de 24 februarie 2025, furnizează date până la 31/10/2024 pentru toate statele membre ale UE, cu privire la următoarele trei variabile principale:

- **Alocare planificată:** Bugetul total al programului. Aceasta se referă la alocarea totală (resurse naționale și UE) prin raportare la cea mai recentă actualizare a programului disponibilă
- **Alocare decisă:** Resursele financiare alocate proiectelor selectate, care reprezintă un proxy pentru proiectele în implementare, și anume costurile totale ale operațiunilor selectate.
- **Cheltuieli:** Cheltuielile raportate de proiectele selectate, în special costurile totale eligibile care au fost declarate de beneficiari.

În ciuda faptului că nu au fost actualizate la 31.12.2024, aceste date oferă o imagine de ansamblu comparativă a programelor FEDR, în special în regiunile mai puțin dezvoltate din UE și din România, cum ar fi Nord Vest. Datele evidențiază poziționarea relativă pentru Obiectivele Specifice selectate în cadrul PR NV: RSO 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 2.1, 2.2, 2.7, 2.8, 3.2, 4.2, 4.6, 5.1 și 5.2.

Tabelul de mai jos prezintă performanța programului pe baza a doi indici:

- Index 1 (performanța în selectarea operațiunilor) =
$$\frac{\text{Valoare totală decisă (operațiuni selectate)}}{\text{Valoare totală planificată (bugetul total al programului)}}$$
- Index 2 (performanța cheltuielilor) =
$$\frac{\text{Valoarea totală cheltuită (cheltuieli raportate de proiectele selectate)}}{\text{Valoarea totală decisă (operațiuni selectate)}}$$

După cum este rezumat în tabelul de mai jos, performanța Programului Regional Nord-Vest în selectarea operațiunilor este mai bună decât media programelor aferente altor regiuni mai puțin dezvoltate din România și din toate statele membre UE. Totuși, această performanță în selectarea operațiunilor nu este însoțită de o performanță similară a cheltuielilor. Doar pentru RSO 3.2 (transport sustenabil), performanța PR NV este mai bună comparativ cu cea a altor regiuni mai puțin dezvoltate din România și regiuni mai puțin dezvoltate ale statelor membre UE.

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

Tabel nr. 1 Prezentare generală a performanței PR NV față de alte programe FEDR din regiuni mai puțin dezvoltate din RO și UE (octombrie 2024)

	Index 1 (performanța în selectarea operațiunilor)	Index 2 (performanța cheltuielilor)
RSO1.1. Cercetare, inovare și adoptarea tehnologiilor avansate	😊	😞
RSO1.2. Valorificarea avantajelor digitalizării, (în cazul PR NV este utilizat în P1 pentru digitalizarea întreprinderilor și în P2 pentru e-guvernare și digitalizarea sectorului public)	😞	Evaluarea nu este posibilă
RSO1.3 Intensificarea creșterii sustenabile și creșterea competitivității IMM-urilor	😐	😞
RSO1.4 Dezvoltarea competențelor pentru specializare inteligentă, tranziție industrială și antreprenoriat	😐	Evaluarea nu este posibilă
RSO2.1 Eficiență energetică	😊	😐
RSO2.2 Energie din surse regenerabile	😐	Evaluarea nu este posibilă
RSO2.7 Protecția naturii și biodiversitate	😊	😞
RSO2.8 Mobilitate urbană multimodală sustenabilă	😊	😞
RSO3.2 Transport sustenabil	😊	😊
RSO4.2 Infrastructură educațională	😊	😞
RSO4.6 Cultură și turism sustenabil	😞	Evaluarea nu este posibilă
RSO5.1 Dezvoltare integrată în zonele urbane	😊	😐
RSO5.2 Dezvoltare integrată în zonele rurale și de coastă	😊	😐
Asistență Tehnică	😊	😞
Total RSOs (fără Prioritatea de AT)	😊	😐

Legendă:

😞	Performanța programului la sfârșitul lunii octombrie 2024 este mai slabă comparativ cu performanța programelor FEDR din regiunile mai puțin dezvoltate din România și UE.
😐	Performanța programului la sfârșitul lunii octombrie 2024 este între celelalte două grupuri (fie mai bună comparativ cu performanța programelor FEDR din regiunile mai puțin dezvoltate din România și mai slabă decât performanța programelor regiunilor mai puțin dezvoltate din statele membre ale UE, fie invers).
😊	Performanța programului la sfârșitul lunii octombrie 2024 este mai bună comparativ cu performanța programelor FEDR din regiunile mai puțin dezvoltate din România și UE.

‘Evaluarea nu este posibilă’ în situațiile în care nu există niciun progres înregistrat de PR NV conform datelor furnizate de Open Data Cohesion Platform.

Contribuția programului la PEDS, prin raportare la ODD

Principiile PEDS sunt structurate în trei categorii:

- Egalitatea de șanse și accesul la piața muncii (principiile 1, 2, 3, 4).
- Condiții de muncă echitabile (principiile 6 – 10).
- Protecție socială și incluziune socială (principiile 11-20).

Analiza contribuției programului la progresul Pilonului european al drepturilor sociale (PEDS) poate fi efectuată folosind două abordări diferite. Prima abordare, care este utilizată în raportul principal de evaluare, se bazează pe o identificare a obiectivelor specifice, a apelurilor și domeniilor de intervenție relevante și a indicatorilor aferenți acestora. Principalul avantaj al acestei abordări este că oferă o situație mai actualizată și specifică Programului Regional Nord-Vest 2021-2027, incluzând mai multe perspective calitative asupra principiilor PEDS.

Cea de-a doua abordare, care este prezentată extins în anexe și sintetizată în cele ce urmează, se bazează pe analiza datelor din Platforma de date legate de coeziune legate de contribuția PRNV 2021-2027 la Obiectivele de dezvoltare durabilă (ODD), în baza domeniilor de intervenție din anexa I la Regulamentul UE nr. 2021/1060, precum și pe maparea legăturii dintre categoriile PEDS și ODD-urile din Planul de acțiune al UE privind PEDS. Avantajul acestei abordări este că permite comparații cu alte regiuni mai puțin dezvoltate din România și din UE, cel puțin până în octombrie 2024.

Conform anexei la Comunicarea Comisiei Europene pentru Planul de acțiune¹ privind Pilonul European al Drepturilor Sociale, este posibil ca cele 3 categorii de principii să fie asociate Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă (ODD), după cum urmează:

- Categoria „Egalitatea de șanse și accesul la piața muncii” este asociată cu Obiectivele de Dezvoltare Durabilă: ODD 4. Educație de calitate (domenii de intervenție 121, 122, 123, 124), ODD 5. Egalitatea de gen (nu a fost identificat niciun domeniu de intervenție în cadrul PRNV 2021-2027), ODD 10. Inegalități reduce (nu a fost identificat niciun domeniu de intervenție în cadrul PRNV 2021-2027);
- Categoria „Condiții de muncă echitabile” corespund ODD 8. Muncă decentă și creștere economică; domenii de intervenție 021, 023, 024, 025, 165, 166)
- Categoria „Protecție și incluziune socială” este corelată cu ODD 1. Fără sărăcie (domenii de intervenție 126 și 127) și ODD 3. Sănătate și bunăstare (nu a fost identificat niciun domeniu de intervenție în cadrul PRNV 2021-2027);

Conform datelor disponibile pentru luna octombrie 2024, 27% din suma totală planificată a programului contribuie direct sau indirect la principiile PEDS. Această pondere este puțin mai mare comparativ cu valoarea altor programe din alte regiuni mai puțin dezvoltate din România finanțate prin FEDR (în cadrul cărora contribuția la PEDS este de doar 26%) și comparative cu ponderea alocată de programele din alte regiuni mai puțin dezvoltate din statele membre UE finanțate prin FEDR (contribuția la PEDS este de doar 24%), luând în considerare același set de obiective specifice pentru a asigura comparabilitatea. Programul Regional Nord-Vest 2021-2027 contribuie la:

¹ https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:b7c08d86-7cd5-11eb-9ac901aa75ed71a1.0001.02/DOC_2&format=PDF

- ODD 1. "Fără sărăcie" prin investiții în infrastructura socială în cadrul RSO 4.6 și RSO 5.1, precum și în infrastructura de locuințe sprijinită în cadrul RSO 5.1 (domenii de intervenție 126, 127).
- ODD 4 „Educație de calitate” care acoperă, în cadrul RSO 4.2, mai multe tipuri de dezvoltare a infrastructurii educaționale pentru copii, învățământul primar și secundar, învățământul terțiar, învățământul vocațional și formarea profesională (domeniile de intervenție 121, 122, 123, 124). RSO 5.1 sprijină, de asemenea, infrastructura pentru educația timpurie, primară și secundară.
- ODD 8 „Munca decentă și creștere economică” prin RSO 1.3, RSO 1.4, RSO 5.1 și RSO 5.2. În timp ce RSO 1.3 și 1.4 se concentrează în primul rând pe dezvoltarea IMM-urilor (domeniile de intervenție 021, 023, 024, 025), RSO 5.1 și 5.2 include infrastructurile publice de turism și serviciile turistice conexe, precum și patrimoniul cultural și serviciile culturale (domeniile de intervenție 165 și 166).

În ciuda acestei contribuții potențiale la PEDS pe baza alocărilor planificate, **Programul Regional Nord-Vest 2021-2027 are o capacitate mai mică de a selecta operațiuni până în octombrie 2024**, comparativ cu celelalte două grupuri de programe luate în considerare. Operațiunile selectate în cadrul ODD 1, 4 și 8 reprezintă 18% din totalul operațiunilor selectate în cadrul Programului Regional Nord-Vest 2021-2027, acestea reprezentând 21% din totalul operațiunilor selectate în cadrul altor programe din alte regiuni mai puțin dezvoltate din România finanțate prin FEDR și 27% în cadrul altor programe FEDR din alte regiuni mai puțin dezvoltate din alte state membre UE². Cu toate acestea, diferențele nu sunt substanțiale în cadrul regiunilor din România.

Compararea acestei abordări bazată pe ODD-uri cu abordarea propusă în raportul de evaluare (capitolul 3.5) permite identificarea câtorva lecții învățate, dintr-o perspectivă calitativă, legate de contribuția programului la PEDS. Următorul tabel oferă o prezentare generală a acestor lecții.

Tabel nr. 2 Prezentare generală a contribuției Programului Regional Nord-Vest 2021-2027 la principiile PEDS

Categorie	Principiu	Contribuție la PEDS
Egalitatea de șanse și accesul la piața muncii	Principiul 4 Sprijin activ pentru ocuparea forței de muncă	Utilizarea câmpurilor de intervenție nu surprinde imediat contribuția programului la oportunitățile legate de angajare. Cu toate acestea, Programul Regional Nord-Vest are o contribuție tangibilă la acest principiu prin sprijinirea creării a 215,5 locuri de muncă ENI în cadrul RSO 1.3 pe baza operațiunilor selectate până la finalul anului 2024. Având în vedere progresul și planificarea realizate în cadrul acestui obiectiv specific, sunt de așteptat să fie create locuri de muncă suplimentare până la sfârșitul acestei perioade de programare.
Condiții de muncă echitabile	Locuri de muncă sigure și adaptabile	Include următoarele principii: 5 - Locuri de muncă sigure și adaptabile, 6 - Salarii, 7 - Informații despre condițiile de angajare și protecția în caz de concedieri, 8 - Dialogul social și participarea lucrătorilor, 9 - Echilibrul dintre viața profesională și viața privată, 10 - Un mediu de lucru sănătos, sigur și adaptat și protecția datelor. Aceste principii sunt de obicei acoperite doar parțial de programele FEDR.

² Suma cheltuită în cadrul ODD-urilor aferente PEDS (1, 4 și 8) se ridică astfel la aproximativ 6% din suma totală cheltuită, fiind în același timp de 4% în alte programe din regiunile mai puțin dezvoltate din România finanțate prin FEDR și de 35% în programele alte programe din regiunile mai puțin dezvoltate din alte state membre ale UE finanțate prin FEDR. Cu toate acestea, este prea devreme pentru a face o evaluare amănunțită.

Categorie	Principiu	Contribuție la PEDS
		RSO 1.4 este singurul care se așteaptă să contribuie la principiul 5, sprijinind lucrătorii spre o reziliență mai ridicată și competențe certificate care să facă față schimbărilor de la locul de muncă (a se vedea indicatorii de rezultat RCR98 și 12S15). În cadrul RSO 1.4 nu fost selectată nicio operațiune până la finalul anului 2024.
Protecția socială și incluziunea socială	Principiul 11: Îngrijirea copilului și sprijin pentru copii	Pe lângă RSO 4.2 , este important de evidențiat contribuția așteptată din partea proiectelor care vor fi finanțate în cadrul RSO 4.6 , care sprijină taberele pentru elevi și preșcolari.
	Principiul 16: Asistență medicală	Este important de menționat faptul că sectorul sănătății este unul dintre domeniile de specializare inteligentă regionale și astfel RSO 1.1 și RSO 1.4 pot contribui la acest subiect. În plus, RSO 1.2 poate contribui la soluții de e-sănătate. RSO 2.1 sprijină, de asemenea, eficiența energetică a infrastructurii publice și a clădirilor din sectorul sănătății (spitale), conducând la economii de costuri și la îmbunătățirea potențialului serviciilor.
	Principiul 17: Incluziunea persoanelor cu handicap	RSO 4.2 susține acest principiu din cadrul PEDS, având în vedere indicatorul de rezultat 12S12 – <i>"Utilizatori ai structurilor educaționale noi sau modernizate de masă care aparțin grupurilor vulnerabile"</i> iar în cadrul RSO 4.6 , sunt introduse proceduri de selecție adecvate. Indicatorul 12S12 completează indicatorii comuni de rezultat din regulamentul FEDR. De asemenea, programul acordă prioritate adaptării infrastructurii educaționale pentru persoanele cu mobilitate redusă/dizabilități, în conformitate cu principiile desegregării și nediscriminării pentru grupurile marginalizate. Pe baza operațiunilor selectate, se constată o creștere de la 28,41% la 46,23% a valorii indicatorului, care arată contribuția programului la acest principiu 17 din cadrul PEDS. În cadrul RSO 4.6 , deși nu există încă operațiuni selectate, programul are în vedere acțiuni pentru construirea, extinderea, modernizarea, reabilitarea și echiparea taberelor pentru elevi și preșcolari. Procedurile de selecție, folosind informațiile din Atlasul Comunităților Marginalizate elaborate de Banca Mondială, asigură: • Accesibilitate pentru persoanele cu mobilitate redusă/dizabilități. • Egalitatea de gen. • Interzicerea discriminării pe criterii de sex, rasă, origine etnică, dizabilitate, vârstă sau orientare sexuală. • Evitarea oricărei forme de segregare sau excludere.
	Principiul 19: Locuințe și asistență pentru persoanele fără adăpost	Această abordare bazată pe Obiectivele de Dezvoltare Durabilă nu ia în considerare intervențiile privind eficiența energetică în fondul de locuințe (042) și centrele multifuncționale care sunt relevante în cadrul strategic al programului. Aceasta reprezintă o limitare importantă deoarece Programul Regional Nord-Vest, la fel ca multe alte programe FEDR, nu are o concentrare puternică asupra principiului de locuire, însă oferă o viziune mai strategică și mai extinsă asupra subiectului. Pe lângă proiectul etapizat selectat pentru domeniul de intervenție „126 – Infrastructura locativă”, cu un cost total eligibil de 768.000 euro, programul adresează subiectul locuințelor accesibile și în alte moduri decât doar prin intervenții direcționate către anumite grupuri sociale. Programul Regional Nord-Vest, în special prin RSO 5.1 , pune accent pe regenerarea urbană pentru a îmbunătăți calitatea vieții în zonele urbane, recunoscând faptul că infrastructura urbană s-a deteriorat în anii de dinaintea lansării programului și este importantă reabilitarea termică a clădirilor rezidențiale. Pentru a aborda această problemă, Prioritatea 3 (RSO 2.1) include domeniul de intervenție 042, care se concentrează pe renovările de eficiență energetică a fondului de locuințe existente. Până la finalul lunii decembrie 2024,

Categorie	Principiu	Contribuție la PEDS
		În cadrul RSO 2.1 existau 6 operațiuni contractate, cu un cost total eligibil de 25,7 milioane euro.

Contribuția programului la dimensiunile PNIESC

Planul Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice este structurat în jurul a cinci dimensiuni, care urmăresc dimensiunile cheie asumate la nivel european, după semnarea Acordului de la Paris, respectiv: **i. decarbonizare; ii. eficiență energetică; iii. securitate energetică; iv. piața internă a energiei și v. cercetare, inovare și competitivitate.**

Înainte de a începe cu o analiză specifică a contribuției Programului Regional Nord-Vest la obiectivele și dimensiunile PNIESC, analiza domeniilor de intervenție din Anexa I a RDC, la sfârșitul lunii octombrie 2024 (cele mai recente date disponibile pe platforma de date Cohesion) oferă o imagine de ansamblu comparativă a trei indici:

- Ponderea alocării financiare pentru obiectivele climatice la nivelul UE
$$\frac{\text{Alocarea financiară UE planificată pentru obiectivele climatice}}{\text{Alocarea financiară totală UE planificată}}$$
- Performanța alocării fondurilor UE stabilite pentru obiectivele climatice
$$\frac{\text{Alocarea financiară stabilită pentru obiectivele climatice}}{\text{Alocarea financiară planificată pentru obiectivele climatice}}$$
- Performanța cheltuielilor UE alocate obiectivelor climatice
$$\frac{\text{Cheltuieli UE pentru climă}}{\text{Alocarea financiară UE stabilită pentru obiectivele climatice}}$$

Acești indici nu pot evidenția o contribuție precisă și specifică la obiectivele PNIESC, dar permit o evidențiere a performanței programului în ceea ce privește obiectivele climatice.

După cum se arată în tabelul următor, este clar că Programul Regional Nord-Vest are o concentrare similară asupra planificării resurselor dedicate schimbărilor climatice cu a altor programe finanțate prin FEDR din România și UE în regiunile mai puțin dezvoltate, având în același timp o capacitate de cheltuielă mai mică. Cu toate acestea, este interesant de observat că performanța programului în ceea ce privește **selectarea operațiunilor este semnificativ mai bună**. Acest lucru se datorează în primul rând performanței excepționale a **RSO 2.1**, care a angajat întreaga sumă planificată din bugetul UE până la sfârșitul lunii octombrie 2024, și a **RSO 2.8**, care a alocat aproape întreaga sumă planificată din bugetul UE prin raportare la aceeași perioadă.

Tabel nr. 3 Prezentare generală a performanței alocării financiare pentru obiectivele climatice (octombrie 2024)

	<i>Alocarea financiară UE planificată pentru obiectivele climatice/ Alocarea financiară totală UE planificată</i>	<i>Alocarea financiară stabilită pentru obiectivele climatice/Alocarea financiară planificată pentru obiectivele climatice</i>	<i>Cheltuieli UE pentru climă/ Alocarea financiară UE stabilită pentru obiectivele climatice</i>
Programul Regional Nord-Vest	34.0%	56.5%	0.4%
Programe finanțate prin FEDR în regiuni mai puțin	31.0%	40.7%	2.5%

	<i>Alocarea financiară UE planificată pentru obiectivele climatice/ Alocarea financiară totală UE planificată</i>	<i>Alocarea financiară stabilită pentru obiectivele climatice/Alocarea financiară planificată pentru obiectivele climatice</i>	<i>Cheltuieli UE pentru climă/ Alocarea financiară UE stabilită pentru obiectivele climatice</i>
dezvoltate în România			
Programe finanțate prin FEDR în regiuni mai puțin dezvoltate (UE)	31.6%	29.7 %	6.3%

Sursa: prelucrare proprie în baza datelor disponibile pe platforma Cohesion data platform (octombrie 2024)

Datele din decembrie 2024 completează prezentarea anterioară cu elemente și actualizări mai specifice care pot fi utile pentru a da o dimensiune cantitativă a contribuției programului la obiectivele PNIESC. Ca și în cazul PEDS, această analiză trebuie privită ca un instrument complementar analizei calitative deja efectuate pentru raportul de evaluare.

Se constată că RSO 2.1 prezintă o contribuție puternică (în baza operațiunilor selectate și sumelor cheltuite) la dimensiunile: i. decarbonizare, ii. Eficiență energetică, iii. securitate energetică. De asemenea, RSO 2.8 și RSO 3.2 contribuie substanțial la decarbonizarea serviciilor de transport public (având în vedere sumele alocate și cheltuielile). Alocarea totală a programului pentru domeniile de intervenție selectate (042, 045, 054, 077, 081, 082, 083, 086) se ridică la 450,2 milioane EUR, în timp ce costurile totale eligibile ale operațiunilor selectate sunt de 265,3 milioane EUR. Codul de intervenție 079 care este utilizat în RSO 2.7 poate fi considerat relevant într-o oarecare măsură, dar mai mult din perspectiva adaptării la schimbările climatice, mai degrabă decât pentru atenuare sau eficiență energetică. Prin raportare la acest cod de intervenție, suma totală planificată este de 520,8 milioane EUR, în timp ce costurile totale eligibile ale operațiunilor selectate ajung până la 292,4 milioane EUR.

Tabel nr. 4 Prezentare generală a alocării financiare pentru obiectivele climatice la nivelul PR NV (decembrie 2024) – Valorile sunt exprimate în euro

Domeniu de intervenție	Costul total eligibil al operațiunilor selectate (cheltuieli pentru climă)	RSO	Dimensiuni PNIESC
042. Renovarea fondului locativ existent în vederea creșterii eficienței energetice, proiecte demonstrative și măsuri de sprijin care respectă criteriile de eficiență energetică	25.714.960,51	2.1	i. decarbonizare ii. eficiență energetică iii. securitate energetică
045. Renovarea în vederea creșterii eficienței energetice sau măsuri de eficiență energetică legate de infrastructurile publice, proiecte demonstrative și măsuri de sprijin care respectă criteriile de eficiență energetică	45.599.955,59	2.1	i. decarbonizare ii. eficiență energetică iii. securitate energetică
054. Cogenerare și încălzire și răcire centralizate de înaltă eficiență	0	2.2	i. decarbonizare ii. eficiență energetică iii. securitate energetică
079. Protecția naturii și a biodiversității, patrimoniul natural și resursele naturale, infrastructura verde și cea albastră	27.060.121,39	2.7	Doar indirect relevant pentru PNIESC, fiind mai relevant pentru a sprijini adaptarea la schimbările climatice decât atenuarea schimbărilor climatice și sectorul energetic.

Domeniu de intervenție	Costul total eligibil al operațiunilor selectate (cheltuieli pentru climă)	RSO	Dimensiuni PNIESC
081. Infrastructuri de transporturi urbane curate	107.600.364,30	2.8	i. decarbonizare
082. Material rulant de transport urban curat	31.072.946,52	2.8	i. decarbonizare
083. Infrastructuri pentru bicicliști	34.580.267,58	2.8	i. decarbonizare
086. Infrastructuri pentru combustibili alternativi	20.350.869,24	2.8	i. decarbonizare
077. Măsuri privind calitatea aerului și reducerea zgomotului	0	3.2	i. decarbonizare
086. Infrastructuri pentru combustibili alternativi	410.619,74	3.2	i. decarbonizare

Sursa: prelucrare proprie în baza datelor furnizate de AM PR NV (decembrie 2024)

Anumite apeluri de proiecte au potențialul de a contribui la obiectivele și dimensiunile PNIESC chiar dacă sunt asociate unui domeniu de intervenție care nu are o contribuție cantitativă la obiectivele de climă și mediu conform Anexei I RDC.

- În cadrul RSO 2.8, apelurile PRNV/2023/481.A/1 și PRNV/2023/481.B/1 contribuie la mai multe domenii de intervenție precum 081, 082, 083 și 086 deja menționate în tabelul de mai sus dar și la 084 'Digitalizarea transportului urban'. Domeniul de intervenție 084 poate contribui în cele din urmă la decarbonizarea transporturilor, chiar dacă nu are asociată o contribuție cantitativă specifică, deoarece anexa I a RDC indică o contribuție de 0% atât la obiectivele climatice, cât și la cele de mediu. Pe de altă parte, aceeași Anexă I include un cod alternativ, care nu a fost selectat de Programul Regional Nord Vest, respectiv „085 Digitalizarea transporturilor, atunci când urmărește în partea reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră: transport urban”. Acesta contribuie cu 40% din valoarea sa la obiectivele privind schimbările climatice. Acest aspect ar putea fi luat în considerare pentru viitor, dacă se consideră relevant.
- În cadrul RSO 3.2,
 - Apelul de proiecte PRNV/2023/521/1 contribuie la “089 Legături rutiere secundare nou construite sau reabilite către rețeaua rutieră și nodurile TEN-T”,
 - Apelul de proiecte PRNV/2023/522.A/1 se referă la “090 Alte drumuri de acces naționale, regionale și locale nou construite sau reabilite”,
 - Apelul de proiecte PRNV/2023/522.B/1 contribuie la “093 Alte drumuri reconstruite sau modernizate (autostrăzi, drumuri naționale, regionale sau locale)”.

În timp ce îmbunătățirea conexiunilor rutiere poate contribui la decarbonizarea transporturilor și reducerea emisiilor provenite din transport, o estimare cantitativă a eforturilor programului pentru atingerea obiectivelor climatice nu poate fi realizată în baza acestor trei domenii de intervenție, conform anexei I RDC.

Contribuția programului la dezvoltarea urbană și orașele smart

Programul a alocat 550,7 milioane EUR în mod explicit pentru mediul urban, cu 53% destinați zonelor urbane funcționale (ZUF) pe codul 19 al dimensiunii teritoriale și 47% pe codul 18 al dimensiunii teritoriale (orașe, municipii și suburbii), în conformitate cu codificarea teritorială propusă în Anexa I a Regulamentului (UE) 2021/1060 privind dispozițiile comune (RDC). Conform logicii actuale a programului, se preconiza că ZUF vor primi 64% din investițiile în zonele urbane în cadrul RSO 2.7 și RSO 2.8, în timp ce RSO 5.1 se va concentra mai mult pe orașele mai mici (69% din investițiile urbane pe RSO 5.1).

Cu toate acestea, datele privind implementarea programului la 31 decembrie 2024 indică faptul că orașele mai mici („Cod 18 - orașe, municipii și suburbii”) au absorbit 96% din suma totală selectată pentru zonele urbane, atingând 414 milioane EUR, depășind semnificativ alocarea de 256,7 milioane EUR prevăzută în documentul programului. Acest lucru se datorează în mare parte faptului că:

- În cadrul RSO 2.7, orașele mai mici au atras o pondere semnificativă din suma alocată.
- În cadrul RSO 2.8, orașele mai mici și-au dublat alocările planificate.
- În cadrul RSO 5.1, orașele mai mici au atras deja mai mult decât suma inițial planificată.

Această tendință evidențiază interesul puternic al orașelor mai mici față de programul regional și cererea lor mai mare decât cea estimată pentru investițiile în regenerare urbană. Totuși, această analiză rămâne parțială, deoarece nu ia în considerare cererile de finanțare depuse—care sunt numeroase în cadrul RSO 2.8 din partea municipiilor reședință de județ. Pe de altă parte, în cadrul RSO 2.7, mai multe proiecte ale municipiilor reședință de județ au fost inițial depuse, dar ulterior retrase, din cauza provocărilor identificate anterior în implementarea acestui RSO.

În ianuarie 2025, Comitetul de Monitorizare a aprobat o realocare între două apeluri—Apelul PRNV/2023/371.A/1 (*Dezvoltarea unor orașe verzi și îmbunătățirea infrastructurii verzi din zonele urbane – Municipii reședință de județ*) și Apelul 371B (*Dezvoltarea unor orașe verzi și îmbunătățirea infrastructurii verzi din zonele urbane, apel care sprijină municipiile, orașele mici*). Această modificare este în concordanță cu Recomandările Specifice de Țară, vizând consolidarea sprijinului pentru orașele și municipiile mai mici.

Dincolo de indicatorul de realizare privind populația (RCO74), ceilalți indicatori de realizare și de rezultat sunt în continuare așteptați să fie atinși, în ciuda acestei realocări financiare. Această ajustare are un dublu scop:

1. Consolidarea sprijinului pentru orașele mici.
2. Asigurarea îndeplinirii indicatorilor programului.

Conform analizelor efectuate pentru acest raport și a informațiilor furnizate de Autoritatea de Management cu privire la pașii următori ai implementării, programul ar putea contribui, de asemenea, la accesibilitatea locuirii și la dezvoltarea orașelor inteligente prin Prioritatea 2 (P2). Un nou apel va fi lansat în 2025, care ar putea include investiții în orașe inteligente, așa cum sunt prevăzute în program, incluzând: mobilitate inteligentă (aplicații pentru transportul public local), locuire inteligentă (aplicații de tip city pass pentru turism), economie inteligentă, cetățeni inteligenți, guvernare inteligentă și mediu inteligent.

Tabel nr. 5 Privire de ansamblu asupra performanței PR NV în zonele urbane

		Valori în EUR				Pondere totală
		RSO 2.7	RSO 2.8	RSO 5.1	Total	
Total alocare	Orașe mici (cod 18 – Alte tipuri de instrumente teritoriale – Municipii,	25.480.354	110.152.584	43.809.259 ³	179.442.197	38%

³ Valoare alocată doar pentru apelurile care sunt dedicate urbanului mic; diferența dintre alocarea totală pe RSO 5.1 și cea dedicată ZUF este de 121.109.259 EUR.

		Valori în EUR				Pondere totală
		RSO 2.7	RSO 2.8	RSO 5.1	Total	
	orașe și suburbii)					
	Orașe mari (cod 19 – Alte tipuri de instrumente teritoriale – Zone urbane funcționale)	45.107.881	195.003.167	53.812.698	293.923.746	62%
	Total zone urbane	70.588.235	305.155.751	97.621.957	473.365.943	/
	Pondere urban mic	36%	36%	45%	38%	/
	Pondere MRJ	64%	64%	55%	62%	/
Costul eligibil total al operațiunilor selectate	Orașe mici (cod 18 – Alte tipuri de instrumente teritoriale – Municipii, orașe și suburbii)	19.177.503	227.863.319	167.040.065	414.080.888	96%
	Orașe mari (cod 19 – Alte tipuri de instrumente teritoriale – Zone urbane funcționale)	7.882.618	/	8,182,706	16.065.324	4%
	Total zone urbane	27.060.121	227.863,319	175.222.771	430.146.212	/
	Pondere urban mic	71%	100%	95%	96%	/
	Pondere MRJ	29%	0%	5%	4%	/

Sursa: analize bazate pe documentul programului și datele SFC privind implementarea la 31.12.2024. Valorile sunt rotunjite la cel mai apropiat număr întreg.

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

Analiza benchmarking internă, între obiectivele specifice

Tabelul 2 din raportarea transmisă de AM în SFC cu referire la 31.12.2024, arată performanța relativă a fiecărui obiectiv specific al programului și priorităților. În general, este de remarcat faptul că operațiunile selectate ale programului au o valoare totală mai mică decât alocarea financiară totală în cazul tuturor priorităților și obiectivelor specifice, cu excepția P5 și RSO 3.2. Mai mult, în cadrul P1 și P3, există diferențe substanțiale între obiectivele specifice, dar cu toate acestea, obiectivele specifice mai performante nu au depășit în ceea ce privește valoarea totală eligibilă a operațiunilor selectate, alocarea lor financiară. Toate aceste elemente pot fi luate în considerare din perspectiva elaborării de sugestii și concluzii privind alocarea cuantumului de flexibilitate.

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

Tabel nr. 6 Alocarea financiară, costurile eligibile ale operațiunilor selectate și cheltuielile eligibile – 31.12.2024

Prioritate și RSO	Total alocări financiare în funcție de fond și contribuția națională (EUR)	Costul eligibil total al proiectelor contractate (în RON)	Procentul din alocarea financiară totală acoperit prin operațiunile selectate (%)	Totalul cheltuielilor eligibile declarate de beneficiari (în RON)	Procentul din alocarea financiară totală acoperit de cheltuielile eligibile declarate de beneficiari (%)
P1	327.904.956,00	147.661.937,10	45,03%	5.541.706,35	1,69%
RSO1.1	55.776.148,50	28.749.453,39	51,54%	0	0,00%
RSO1.2	16.764.705,90	0,00	0,00%	0	0,00%
RSO1.3	253.364.101,60	118.912.483,70	46,93%	5.541.706,35	2,19%
RSO1.4	2.000.000,00	0,00	0,00%	0	0,00%
P2 (RSO 1.2)	60.332.872,00	0,00	0,00%	0	0,00%
P3	210.666.112,00	98.375.037,48	46,70%	2.352.730,47	1,12%
RSO2.1	120.077.876,50	71.314.916,09	59,39%	2.352.730,47	1,96%
RSO2.2	20.000.000,00	0,00	0,00%	0	0,00%
RSO2.7	70.588.235,50	27.060.121,39	38,34%	0	0,00%
P4	305.155.751,00	227.863.319,10	74,67%	7.367.587,49	2,41%
RSO2.8	305.155.751,00	227.863.319,10	74,67%	7.367.587,49	2,41%
P5	184.978.708,00	397.652.494,70	214,97%	76.066.842,37	41,12%
RSO3.2	184.978.708,00	397.652.494,70	214,97%	76.066.842,37	41,12%
P6	77.386.100,00	75.018.704,09	96,94%	1.009.409,87	1,30%
RSO4.2	73.386.100,00	75.018.704,09	102,22%	1.009.409,87	1,38%
RSO4.6	4.000.000,00	0,00	0,00%	0,00	0,00%
P7	210.363.134,00	188.717.656,20	89,71%	4.761.619,41	2,26%
RSO5.1	174.921.957,30	175.222.771,20	100,17%	4.761.619,41	2,72%
RSO5.2	35.441.176,70	13.494.885,01	38,08%	0,00	0,00%
P8	60.464.838,00	7.448.226,36	12,32%	2.627.541,30	4,35%
Total	1.437.252.471,00	1.142.737.375	79,51%	99.727.437,26	6,94%

Sursa: elaborare proprie, în baza datelor SFC la 31.12.2024

Consultarea panelului de experți

Activitățile de evaluare includ și consultarea unui panel de experți, format din doi experți cu profiluri diferite. Primul expert realizează un studiu pentru DG REGIO pentru a sprijini evaluarea intermediară a programelor Politicii de Coeziune pentru perioada 2021-2027, finanțate din FEDR, Fondul de coeziune și FTJ. Celălalt expert a fost implicat în sprijinirea evaluării programelor pentru evaluarea intermediară. Un rezumat al elementelor cheie privind implementarea programului și utilizarea indicatorilor comuni este rezumat mai jos. Celelalte contribuții ale panelului de experți cu referire la PEDS și PNIESC, inclusiv impactul realocării de la RSO 2.7 la RSO 5.1 sunt rezumate în observațiile finale.

Lecții învățate din implementarea programului

Experții consultați au subliniat importanța măsurilor nou introduse pentru a aborda blocajele persistente în implementare. Cu toate acestea, introducerea lor nu conduce automat la schimbarea dorită. Prin urmare, părțile interesate, inclusiv autoritățile de management, percep încă provocările în implementare. Unele dintre aceste provocări sunt legate de (i) demararea noii perioade de programare și (ii) de incertitudinea impactului măsurilor de simplificare.

În primul rând, nu este încă clar în ce măsură măsurile de simplificare vor conduce la simplificarea implementării programului. Utilizarea OCS nu este percepută în același mod de către toate părțile interesate. Deși există aspecte pozitive, există în același timp nevoia de informații pentru verificare și control și pentru stabilirea procedurilor corecte ale pistelor de audit. De asemenea, deși condițiile favorizante sunt prezentate ca o măsură de simplificare, ele au creat în același timp o povară suplimentară, deoarece necesită monitorizare și actualizări constante. Pentru monitorizare și raportare, desființarea rapoartelor anuale de implementare reduce sarcina administrativă, în timp ce creșterea frecvenței de transmitere a informațiilor privind indicatorii financiari, de realizare și de rezultat, precum și operațiunilor selectate necesită mai multe eforturi și sprijin administrativ/expertiză specifică. În special, anumiți indicatori de rezultat necesită colectarea de informații de până la un an după livrarea rezultatelor / finalizarea proiectului, cum ar fi RCR03 care măsoară *Întreprinderi mici și mijlocii (IMM-uri) care introduc inovații în materie de produse sau procese*, RCR17 care acoperă *Întreprinderile noi aflate încă pe piață* (noile întreprinderi care supraviețuiesc pe piață după sprijin), RCR18 care vizează *IMM-urile care utilizează servicii ale unor pepiniere de afaceri după crearea pepinierelor*, RCR19 „*Întreprinderi cu cifră de afaceri mai mare*”, RCR25 care se referă la *IMM-uri cu valoare adăugată mai mare per angajat*. Unii dintre acești indicatori vor necesita achiziționarea de registre ale întreprinderilor, colectarea de informații ex-post și crearea de noi instrumente de monitorizare în comparație cu perioada anterioară de programare.

Guvernare și coordonare pe mai multe niveluri – Guvernanța pe mai multe niveluri este un principiu cheie al Politicii de Coeziune a UE, fiind esențială pentru implementarea programelor regionale, care adoptă mai multe soluții de implementare la nivel teritorial (de exemplu, ITI, CLLD) care implică orașe, județe și administrații publice locale, cartiere urbane și zone urbane funcționale. Disponibilitatea finanțării nu este întotdeauna suficientă pentru a mobiliza partenerii locali și resursele financiare, mai ales atunci când sunt disponibile fonduri concurente cu mecanisme de implementare mai ușoare (de exemplu, granturi vs împrumuturi). În ceea ce privește coordonarea, Semestrul European definește cadrul de coordonare a politicilor menite să asigure o economie robustă și pregătită pentru viitor, vizând competitivitatea UE și prosperitatea pe termen lung. În 2019, rapoartele

de țară au inclus Anexa D care detaliază punctul de vedere preliminar al serviciului Comisiei cu privire la domeniile prioritare de investiții. Mai recent, rapoartele de țară au susținut evaluarea intermediară pentru România. Cu toate acestea, aceste documente nu acoperă neapărat specificitățile regionale. În cazul evaluării de tip mid-term review, unele recomandări sunt mai relevante pentru FEDR, în timp ce altele sunt mai puțin relevante.

În concluzie, un cadru de reglementare și procedural stabil pe întreaga perioadă de programare, împreună cu îndrumări clare și armonizate de la început, ar putea oferi beneficii semnificative în viitor.

Utilizarea indicatorilor comuni

Utilizarea indicatorilor comuni a crescut substanțial în comparație cu perioada de programare trecută și a fost extinsă la indicatorii de rezultat. Programul Regional Nord-Vest a folosit în mare măsură indicatori comuni, deși, în unele cazuri, a folosit și indicatori specifici programului.

Pentru unii indicatori comuni, utilizarea și adoptarea lor a evidențiat unele provocări relevante în implementare, în alte țări ale UE.

- De exemplu, monitorizarea anumitor indicatori de rezultat, în unele cazuri, nu va fi posibilă la nivel de operațiune, ci doar la nivelul RSO.
- În alte cazuri, monitorizarea indicatorilor de rezultat se va baza exclusiv pe informații furnizate direct de o sursă externă, cum ar fi beneficiarul. Această abordare va face mai dificilă izolarea contribuției operațiunii la valorificarea indicatorului.

Aceste provocări pot apărea pentru indicatorii care măsoară utilizarea bunurilor și serviciilor îmbunătățite prin sprijinul programului, cum ar fi utilizatorii pistelor pentru biciclete (RCR64), transportul public (RCR62, RCR63), drumurile (RCR55), produsele și procesele de servicii digitale (RCR11) și vizitatorii site-urilor culturale și turistice (RCR77). În timpul fazei de programare, estimările pentru valoarea de referință și ținte s-au bazat de obicei pe date statistice sau informații de la furnizorii de servicii, acolo unde era relevant. Ca urmare, monitorizarea la nivelul operațiunii în timpul implementării programului poate fi o provocare, deoarece informațiile pot exista la nivel centralizat sau la furnizorul de servicii, dar nu la nivelul operațiunilor sau infrastructurii individuale (de exemplu, material rulant unic, servicii IT, drumuri, piste pentru biciclete). Atunci când astfel de informații există, acestea sunt de obicei gestionate de beneficiar, iar Autoritatea de Management (AM) poate să nu aibă acces la acestea, complicând procesul de verificare. Din acest motiv, se recomandă un plan de monitorizare ad-hoc – în special unul care include instruire pentru personalul beneficiarului – pentru a se asigura că sistemul de monitorizare oferă informații fiabile și sprijină în mod eficient înțelegerea efectelor programului asupra teritoriului.

Observații finale

Performanța programului

Pe baza ultimei actualizări a datelor disponibile pe Platforma Open Data Cohesion a Comisiei Europene (31.10.2024), a fost posibilă analiza performanței relative în implementarea programului, precum și a contribuției la PEDS și PNIESC.

- **Performanța PR NV în selectarea operațiunilor este mai bună decât media aferentă altor programe implementate în regiuni mai puțin dezvoltate din România și din toate statele membre UE.** Totuși, această performanță în selectarea operațiunilor nu este însoțită de o performanță similară a cheltuielilor. Doar pentru RSO 3.2 (transport durabil), performanța PR NV este mai bună comparativ cu alte programe din regiuni mai puțin dezvoltate din România și regiuni mai puțin dezvoltate ale statelor membre UE.
- **Abordarea bazată pe ODD cu privire la contribuția la PEDS nu evidențiază diferențe substanțiale între performanța PR NV și a altor programe din regiunile mai puțin dezvoltate din România, în ceea ce privește selectarea operațiunilor și cheltuielile.** Această analiză bazată pe ODD oferă, de asemenea, ocazia de a evidenția importanța indicatorilor de program și a dovezilor calitative pentru a arăta contribuția la PEDS. Următoarele elemente pot completa analiza efectuată în raportul principal.
 - **Sprijin activ pentru angajare** - Indicatorul de rezultat RCR01 arată contribuția programului la principiul „sprijin activ pentru ocuparea forței de muncă” care se referă la categoria PEDS egalitate de șanse și acces la piața muncii. Operațiunile selectate în cadrul RSO 1.3 sprijină crearea a 215,5 locuri de muncă echivalent normă întreagă (ENI=FTE). Sunt așteptate locuri de muncă suplimentare până la sfârșitul perioadei de implementare.
 - **Impactul asupra ocupării forței de muncă sigure și adaptabile** – Indicatorii de rezultat ai RSO 1.4 arată că, atunci când programul selectează operațiuni, acesta va contribui la creșterea rezistenței și adaptabilității lucrătorilor.
 - **Sprijin pentru îngrijirea copiilor** – Pe lângă RSO 4.2, RSO 4.6 va contribui și prin sprijinirea taberelor pentru elevi și preșcolari, după selectarea operațiunilor în cadrul acestui OS.
 - **Sănătate** - Este de menționat că strategia de specializare inteligentă (RSO 1.1, 1.4 și 1.3) acoperă sectorul sănătății. În plus, RSO 1.2 poate contribui la soluții de e-sănătate. RSO 2.1 sprijină, de asemenea, eficiența energetică a infrastructurii publice și a clădirilor din sectorul sănătății (spitale), ceea ce duce la economii de costuri și servicii potențial îmbunătățite.
 - **Incluziunea persoanelor cu dizabilități** - RSO 4.2 are o contribuție explicită la acest principiu având în vedere utilizarea indicatorului de rezultat 12S12 – *“Utilizatori ai structurilor educaționale noi sau modernizate de masă care aparțin grupurilor vulnerabile”*. Pe baza operațiunilor selectate, se constată o creștere de la 28,41% la 46,23% a valorii indicatorului, care arată contribuția programului.
 - **Contribuția programului la locuințe accesibile** – Pe lângă intervențiile privind eficiența energetică în fondul de locuințe (042), pentru centrele multifuncționale și infrastructura de locuințe (domeniul de intervenție 126), programul adoptă o abordare mai largă a calității vieții în zonele urbane prin investiții în regenerarea urbană.

- Prin raportare la suma planificată, **PR NV are un accent similar asupra schimbărilor climatice cu alte programe FEDR din România și UE din regiunile mai puțin dezvoltate**, având în același timp o capacitate de cheltuială mai mică. Cu toate acestea, este de remarcat faptul că **performanța programului în selectarea operațiunilor este semnificativ mai puternică**. Acest lucru se datorează în primul rând performanței excepționale a RSO 2.1, care a angajat întreaga sumă planificată a UE până la sfârșitul lunii octombrie 2024, și a RSO 2.8, care a alocat aproape întreaga sumă planificată a UE în același interval de timp.

Contribuție la dimensiunea urbană și orașele inteligente

Programul a alocat 550,7 milioane EUR în mod explicit pentru mediile urbane, cu 62% alocare dedicată zonelor urbane funcționale (ZUF/FUA) și 38% municipiilor, orașelor și suburbiilor. În logica actuală a programului, se aștepta ca ZUF să primească 64% din investițiile în zonele urbane în conformitate cu RSO 2.7 și RSO 2.8, în timp ce RSO 5.1 se aștepta să se concentreze mai mult pe orașele mai mici. Cu toate acestea, datele de monitorizare a programului la 31 decembrie 2024 evidențiază interesul puternic al orașelor mai mici și cererea lor mai mare decât se aștepta pentru investiții în regenerarea urbană. Cu toate acestea, această analiză rămâne parțială, deoarece nu ține cont de proiectele depuse – care sunt numeroase în cazul RSO 2.8 pentru MRJ. În schimb, în cazul RSO 2.7, mai multe proiecte ale municipiilor reședință de județ au fost depuse, dar ulterior retrase. În ianuarie 2025, Comitetul de Monitorizare a aprobat o realocare între două apeluri: Apelul PRNV/2023/371.A/1 (spații verzi pentru MRJ) și Apelul PRNV/2023/371.B/1 (sprijin pentru dezvoltarea spațiilor verzi în municipii și orașele mici). Această modificare este în acord cu recomandările specifice de țară, care pun accent pe sporirea sprijinului pentru orașele mai mici.

Conform analizelor efectuate pentru acest raport și a informațiilor furnizate de Autoritatea de Management cu privire la etapele viitoare de implementare, programul ar putea contribui, de asemenea, la accesibilitatea locuirii și la dezvoltarea orașelor inteligente prin Prioritatea 2 (P2). Un apel va fi lansat în 2025, care ar putea include investiții dezvoltarea de investiții în crearea unui centru regional de date (infrastructură, IaaS, PaaS, SaaS) în vederea îmbunătățirii interacțiunii cetățeanului și mediului de afaceri cu instituțiile publice regionale, județene și locale. De asemenea, sunt propuse investiții în dezvoltarea de aplicații digitale, platforme și alte soluții care conduc la servicii noi sau îmbunătățite semnificativ în beneficiul cetățenilor și companiilor, de tip smart city pentru UAT-urile din Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest. În acest mod se concretizează prioritizarea investițiilor pentru dezvoltarea orașelor inteligente, așa cum sunt prevăzute în program, incluzând: mobilitate inteligentă (aplicații pentru transportul public local), locuire inteligentă (aplicații de tip city pass pentru turism), economie inteligentă, cetățeni inteligenți, guvernare inteligentă și mediu inteligent.

Reflecții privind impactul realocării bugetare de la RSO 2.7 la RSO 5.1

Anexa I a Regulamentului (UE) 2021/1060 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 iunie 2021 de stabilire a dispozițiilor comune (RDC) oferă informații detaliate cu privire la contribuția așteptată a domeniilor de intervenție utilizate la nivel de program la obiectivele privind schimbările climatice și de mediu. Potrivit art. 6 RDC, „Statele membre furnizează informații referitoare la sprijinul acordat obiectivelor de mediu și obiectivelor climatice, utilizând o metodologie bazată pe tipuri de intervenții pentru fiecare fond în parte. [...] FEDR și Fondul de coeziune contribuie cu 30 % și, respectiv, 37 % din contribuția Uniunii la cheltuielile sprijinite pentru îndeplinirea obiectivelor climatice stabilite pentru bugetul Uniunii”.

Domeniile de intervenție ar trebui luate în considerare atunci când se evaluează **potențialele modificări ale programului în conformitate cu articolul 18 alineatul (2) din RDC**. De exemplu, presupunând că toți ceilalți factori rămân constanți, dacă o modificare a programului reduce alocarea UE pentru P3 (RSO 2.7 și domeniul de intervenție 079) cu aproximativ 22 de milioane EUR și crește alocarea pentru P7 (RSO 5.1) cu aceeași sumă - fără a modifica domeniile de intervenție - acest lucru ar avea ca rezultat:

- O reducere cu 22 de milioane EUR a alocării UE pentru mediu
- O reducere cu 8,8 milioane EUR a alocării UE pentru climă

Ca urmare, contribuția Programului Regional Nord-Vest 2021-2027 la obiectivele de mediu (în termeni de finanțare UE) ar scădea de la 20,8% la 19,0%, în timp ce contribuția sa la obiectivele climatice ar scădea de la 32,5% la 31,8%. Deși această schimbare nu este drastică, ar trebui totuși luată în considerare.

Pentru a **compensa parțial contribuția mai mică din RSO 2.7**, ajustările ar putea fi făcute prin **selectarea domeniilor alternative de intervenție**.

- Domeniul de intervenție 037 ar putea înlocui (sau completa) 036 în cadrul Priorității 2, cu condiția ca investițiile în centrele de date să respecte criteriile de reducere a emisiilor de carbon și de eficiență energetică. În versiunea actuală a programului, suma planificată UE pentru 036 este de 26.732.941 EUR. Dacă această sumă se modifică de la 036 la 037, 40% va fi considerată sumă pentru climă, însemnând 10.693.176,4 EUR, care depășește reducerea datorată realocării de la RSO 2.7 la RSO 5.1.
- Domeniul de intervenție 085 ar putea înlocui (sau completa) 084 în cadrul Priorității 4, cu condiția ca digitalizarea transportului să poată contribui, cel puțin parțial, la reducerea emisiilor de GES. În versiunea actuală a programului, valoarea UE planificată pentru 084 este de 5.000.000 EUR. Dacă această sumă se modifică de la 084 la 085, 40% va fi considerată sumă cu contribuție la climă, respectiv 2.000.000 EUR.
- Domeniul de intervenție 167 ar putea înlocui (sau completa) alte domenii de intervenție utilizate în RSO 5.1 și/sau poate fi utilizat pentru a absorbi parțial transferul bugetar din RSO 2.7. Acest domeniu de intervenție este deosebit de relevant deoarece contribuie pe deplin (100%) la obiectivele de mediu, vizând protecția, dezvoltarea și promovarea patrimoniului natural și a turismului ecologic.

Nu în ultimul rând, odată cu aplicarea modificărilor de buget, va fi necesară actualizarea ȋntelor indicatorilor. În cazul RCO74, este probabil ca ȋnta să fie redusă, deoarece RSO 2.7 se va concentra în principal pe orașe mai mici comparativ cu versiunea actuală a programului. Pentru ceilalți indicatori aferenți RSO 2.7, atingerea ȋntelor nu ar trebui să fie o provocare pe baza informațiilor disponibile. În cazul RSO 5.1, în baza resurselor financiare suplimentare, se poate lua în considerare creșterea ȋntelor indicatorilor. Costurile unitare reale din proiectele selectate ar trebui, de asemenea, luate în considerare pentru a verifica dacă ipotezele inițiale din documentul metodologic pentru cadrul de performanță sunt încă valabile.

Sugestii legate de PEDS

Rezultatele panelului de experți și analiza implementării programului sugerează următoarele elemente care ar putea fi luate în considerare pentru a crește în continuare coerența programului și contribuția acestuia la principiile PEDS.

- Furnizarea de dovezi (de exemplu, numărul de proiecte care contribuie sau valoarea specifică a indicatorului) pentru RCR02 (investiții private care corespund sprijinului public), RCR03 (IMM-uri care introduc inovații de produs sau proces) și RCR08 (publicații din proiectele susținute) referitoare la domeniile S3, cum ar fi asistența medicală. Acest lucru ar putea fi util pentru a evidenția contribuția programului la domeniul de asistență medicală, care este unul dintre principiile Pilonului European al Drepturilor Sociale.
- Furnizarea de detalii privind indicatorul de rezultat 12S12 ar putea asigura o defalcare a utilizatorilor infrastructurii educaționale pentru diferitele grupuri vulnerabile (RSO 4.2).
- În cazul infrastructurii educaționale, nu există domenii de intervenție care sunt așteptate să contribuie la schimbările climatice și la obiectivele de mediu. Programul ar putea lua în considerare:
 - în viitoarele apeluri de proiecte se poate analiza ideea de a atribui puncte suplimentare pentru cererile de finanțare care propun creșterea eficienței energetice;
 - colectarea de informații/raportare cu privire la avantajele create de proiecte din punct de vedere al eficienței energetice, ca o contribuție la dimensiunile PNIESC: această colectare de date ar putea fi realizată prin activități de monitorizare/raportare la nivelul tuturor proiectelor, sau pe bază de eșantion mai restrâns în cadrul activităților viitoare de evaluare a programului.
- Programul ar putea lua în considerare definirea unor criterii de selecție (de exemplu, acordarea unui punctaj suplimentar) și sau colectarea unor dovezi suplimentare în cadrul procesului de monitorizare a proiectelor cu privire la accesul persoanelor cu dizabilități. Acest lucru ar putea fi aplicabil intervențiilor care vizează obiective turistice și culturale și servicii primare, cum ar fi transportul public (RSO 2.8, RSO 5.1 și RSO 5.2).
- Crearea de locuri de muncă este un pilon în cadrul programelor care vizează creșterea ocupării și crearea de locuri de muncă. Dincolo de utilizarea RCR01 și 12S15, s-ar putea lua în considerare includerea unor criterii de selecție în alte apeluri de proiecte și obiective specifice care nu utilizează acești doi indicatori. Acest lucru ar evidenția și mai mult accentul pe care programul îl acordă creării de locuri de muncă. În plus, chiar și în cadrul acelor intervenții în care RCR01 și 12S15 sunt monitorizate, ar putea fi colectate informații privind ocuparea forței de muncă diferențiat pe categorii (femei, tineri), cel puțin pe bază unui eșantion de proiecte, și/sau prin sondaje ad-hoc sau alte activități de evaluare viitoare ale programului.

- În cazul valorificării RCR98, indicatorul de rezultat acoperă personalul din cadrul IMM-urilor. Dacă este prevăzut în viitor realizare unui sondaj ad-hoc sau includerea acestuia în rapoartele de progres ale proiectelor, se pot colecta și monitoriza acești indicatori, și ar putea fi interesant ca în activitățile viitoare de monitorizare și/sau evaluare a programului, să se analizeze măsură în care competențele tehnice se referă la principiile PEDS (de exemplu, includerea lucrătorilor și calitatea condițiilor de muncă în companii și organizații publice).

Sugestii privind PNIESC

În urma organizării panelului de experți și a analizei implementării programului, următoarele elemente pot fi luate în considerare pentru a crește coerența programului și contribuția la dimensiunile PNIESC.

- Furnizarea de dovezi (de exemplu, numărul de proiecte care contribuie sau valoarea specifică a indicatorului) pentru RCR02 (investiții private care completează sprijinul public), RCR03 (IMM-uri care introduc inovații în materie de produse sau procese) și RCR08 (publicații ale proiectelor care beneficiază de sprijin), prin raportare la domeniile S3. Acest lucru ar putea fi util pentru a evidenția contribuția programului la subiecte de interes pentru PNIESC.
- În cazul RCR98 - *Angajați din IMM-uri care finalizează programe de formare a competențelor pentru specializare inteligentă, pentru tranziție industrială și antreprenoriat (pe tip de competențe: tehnice, de management, de antreprenoriat, ecologice, altele)*, se poate avea în vedere, în cadrul viitoarelor activități de evaluare a programului, lansarea unui sondaj ad-hoc pentru a vedea în ce măsură programele de formare au avut în vedere și dezvoltarea competențelor tehnice în domeniul energiei și/sau a altor subiecte aferente PNIESC. Alternativ, identificarea activităților de formare a competențelor în subiecte acoperite de PNIESC, se poate realiza prin intermediul activităților de monitorizare la nivel de proiect.